

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל עובדי הוראה
אגף א' לפיתוח מקצועי לעובדי הוראה

מדיניות והנחיות לעובדי הוראה במסגרת מסלול "אופק חדש"

שנה"ל תשע"ח

ז' בתשרי תשע"ח – 27.9.2017

מנהלת אגף א' פיתוח מקצועי לעו"ה

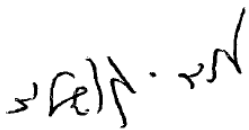
"אתה מלמד בצורה הטובה ביותר את מה שהכי חשוב לך ללמוד", ריצ'ארד באך

הוראה איכותית היוצרת למידה משמעותית הינה המטרה המרכזית של משרד החינוך כיום. המחקר העולמי בעשור האחרון מראה כי פיתוח מקצועי מיטבי הוא מפתח מרכזי לאיכותה של מערכת חינוכית. פיתוח מקצועי שכזה שם במרכז את הקשר בין הפרקטיקה והתאוריה, מתבצע באופן מתמשך ועם קבוצת עמיתים. זוהי משימה מורכבת, שכן עבודת ההוראה הינה דינאמית ומכילה בתוכה רכיבים רבים של תחומי דעת, פדגוגיה, מתודות, היבטים חינוכיים גנריים ומענה לתלמידים שונים.

לצד תרומתה לאיכותה של מערכת החינוך, התפתחות מקצועית גם מחזקת את אהבת המקצוע. למידה והתפתחות אינם חיוניים רק לתלמידים, למידה היא כלי מרכזי לשימור עניין וסקרנות על פני שנים. אנחנו מלמדים הכי טוב את מה שמעניין אותנו, ועניין הוא דבר שביכולתנו להמשיך ולייצר, כאשר אנו בתנועה מתמדת.

אתם אנשי ההוראה אמונים על טיפוחו של דור העתיד. משימה זו טומנת בחובה רבדים רבים ומורכבים: הענקת הידע, פיתוח חשיבה ביקורתית, יצירתיות, נגיעה בכל ילד וצמצום הפערים החברתיים. אנו פועלים מתוך ההבנה כי למערכת יהיה טוב, אם למוריה יהיה טוב. כולי תקווה שהליכי ההתפתחות שלפניכם יוכלו לסייע במאמץ זה.

שלכם,

ד"ר מירי גוטליב
מנהלת אגף א' פיתוח מקצועי של עו"ה

עמוד	נושא
2	מנהלת אגף א' לפיתוח מקצועי לעובדי הוראה
4	פרק א' – מדיניות הפיתוח המקצועי לעובדי הוראה "באופק"
4	1. עיקרון הרצף
4	2. הנחיות של הפיתוח המקצועי לעובדי הוראה לצורכי קידום לדרגות 1-9
5	3. קידום בדרגות
7	4. קורסים לפיתוח מקצועי היוזמים על ידי המשרד
7	5. לימודים לתארים מתקדמים (לעובדי הוראה שאינם בשבתון)
8	6. לימודי תעודת הוראה נוספת (התמחות נוספת ביוזמת עובד ההוראה)
8	7. לימודי תעודה (שאינם בשבתון)
8	8. קורסים במסגרת לימודי חוץ/המשך של מוסדות אקדמיים
9	9. לימודים בשנת שבתון
10	10. הנחיות כלליות
11	11. מקרים חריגים
12	12. הנחיות לתוצרי קורס בדרגות 1-9
14	פרק ב' - הנחיות לאוכלוסיות יעד שונות ובעלי תפקידים
16	א. מדיניות הפיתוח המקצועי בשלב הכניסה לתפקיד
16	1. מתמחים בהוראה (סטאז')
16	2. מורים בשנה הראשונה שלאחר ההתמחות
17	3. מורים בשנה השנייה שלאחר ההתמחות
17	4. חונכים ומלווים
17	5. מנהלים
17	6. סגני מנהלים
18	7. עובדי הוראה בחינוך הקדם יסודי
19	8. יועצים חינוכיים
22	9. עובדי הוראה בחינוך המיוחד
25	10. רכז הערכה בית-ספרי
26	11. רכז השתלבות
27	12. מינהל חברה ונוער – בעלי תפקידים בית-ספריים
27	12.1. רכז טיולים בית-ספרי
27	12.2. מחנכים מלווים למשלחות בני-נוער בפולין
28	12.3. מנהל משלחות מסעות בני-נוער לפולין
28	12.4. מורים לשל"ח
29	12.5. רכז לחינוך חברתי
29	12.6. רכז התפתחות אישית ומעורבות חברתית
30	12.7. מנחה מועצת תלמידים
30	12.8. הכשרת מחנכי כיתות

פרק א' - עקרונות ונהלים לפיתוח מקצועי לעובדי הוראה בדרגות 1-9

עובדי הוראה המשויכים לרפורמת אופק חדש נדרשים ללמוד ולהתפתח מקצועית לאורך כל הנותיבה המקצועית על פי הנהלים המפורטים בחוברת זו.

1. עיקרון הרצף

החל משנת הלימודים תשע"ד, חל עיקרון הרצף בו עובד הוראה יוכל לתכנן את היקף לימודיו מידי שנה, בהתאם לדרגתו ובתנאי שילמד בכל שנה 30 שעות לפחות. יחד עם זאת, החל מתשע"ז, עובד הוראה יהיה זכאי במהלך כל שנות הקריירה המקצועית לחרוג מעיקרון הרצף בתהליכי הפיתוח המקצועי, 3 פעמים בלבד לאורך כל הקריירה (משנת לימודים אחת, כל פעם בדרגה אחרת), והן יחשבו לו לפז"ן במידה ועמד בתנאים הבאים:

- השלים את הפז"ן הנדרש לדרגה.
- לא היו שנתיים רציפות בהן עובד-ההוראה לא השתתף בתהליכי פיתוח-מקצועי.

2. הנחיות של הפיתוח המקצועי לעובדי הוראה לצורכי קידום לדרגות 1-9

- 2.1 יודגש כי לקידום בדרגה יוכרו רק קורסים מתוך המתווה לפיתוח מקצועי, שפורסמו ו/או קיבלו הכרה על ידי אגף א' לפיתוח מקצועי של עובדי ההוראה.
- 2.2 מתווה המדיניות ורשימת המוסדות האקדמיים לפיתוח מקצועי של עובדי הוראה ב"אופק חדש", מפורטים באתר אגף א' לפיתוח מקצועי לעובדי הוראה.
- 2.3 קורסים במסגרת לימודי חוץ/המשך המוצעים על ידי מכללות ואוניברסיטאות, שלא קיבלו את אישור המשרד כמוכרים לאופק חדש, לא יוכרו כתכנית פיתוח מקצועי לאופק חדש.

להלן המוסדות והגופים המאושרים להפעלת התוכניות לפיתוח מקצועי לצורכי קידום מקצועי:

- ✓ מרכזי פיתוח סגלי הוראה (מרכזי פסג"ה) של משרד החינוך.
- ✓ מרכזים ארציים של משרד החינוך:
- שלומי - המרכז להוראת המדעים והטכנולוגיה.
- בית יציב - המרכז הארצי לפיתוח מקצועי במקצועות היהדות, הרוח והחברה, מנהיגות ומדע וטכנולוגיה.
- ✓ מכללות אקדמיות לחינוך ומוסדות אקדמיים, שבהם קיים בית ספר לחינוך המוכרים ומפוקחים על ידי המל"ג - יוכרו רק קורסים מוגדרים שאושרו מראש ע"י המשרד.

✓ **ארגוני המורים** - רק לגבי קורסים מוגדרים שאושרו מראש.

- 2.4 עובד הוראה יוכל לבחור בהיקף השעות שירצה ללמוד בכל שנה. (בהתאם לדרגה) יש לזכור שניתן לצבור לדרגה הבאה עד 60 שעות. יכולת הבחירה תאפשר לעובד ההוראה לנווט את הפיתוח המקצועי עפ"י צרכיו וצרכי הארגון ובכך לתרום לשיפור ושינוי בדרכי ההוראה ובמילוי התפקיד. השעות תיבחרנה מהמתווה שמפרסם אגף א' לפיתוח מקצועי.
- 2.5 עובד הוראה המקבל את שכרו ברפורמת "אופק חדש" או ברפורמת "עוז לתמורה" אשר ילמד בקורס שאושר לאחת מהרפורמות, תוכרנה שעות הלימוד עפ"י הרפורמה אליה שויך. (קרי: תוכרנה 60 שעות לעובדי הוראה 70 שעות סגנים שעות לשנה בהתאם לדרגה ולתפקיד, ב"עוז לתמורה" השעות יוכרו עפ"י הכללים וההסכמים).
- 2.6 עובד הוראה שלא נכלל ברפורמת "אופק חדש" ומשתתף בקורס שהוגדר כאופק חדש, חייב לעמוד בכל דרישות הקורס (נוכחות, כתיבת עבודה וקבלת ציון), על מנת שהלימודים בקורס יזכו אותו בגמול פתוח מקצועי.
- 2.7 על מנת לקבל הכרה בשעות הלימוד, על כל משתתף בקורס לפיתוח מקצועי להיות נוכח בלפחות 80% משעות הקורס ולכתוב עבודה הכוללת תיעוד רפלקטיבי בה יבואו לידי ביטוי מרכיבים יישומיים לחינוך ולהוראה (תוצרי למידה). העבודה תוערך בציון.
- 2.8 **עובד הוראה שאינו אקדמאי** אשר מניין שנות הוותק שלו הוא 28 שנים ויותר (ביום הצטרפות בית הספר לאופק חדש), והוא אינו משלים תואר אקדמי, נדרש ללמוד לצורך קידומו המקצועי 300 שעות במהלך 48 חודשי פז"ן. עובד הוראה שאינו אקדמאי, אשר מניין שנות הוותק שלו הוא 28 שנים ומעלה, ואינו משלים תואר ונמצא בדרגה שבין 1+ ו- 5+ (חצי דרגה), ילמד לצורך קידום בדרגה מחצית מהפז"ן הדרוש ומחצית משעות הפיתוח המקצועי הנדרשות.

3. קידום בדרגות

עובדי הוראה יקודמו בדרגות בתנאי שמתקיימים התנאים הבאים:

- למדו 120/180/210 שעות פיתוח מקצועי בהתאמה לדרגתם.
- עמדו בפרק זמן הנדרש (פז"ן) בהתאם לדרגה.
- הוערכו בבית ספרם - התקיים תהליך הערכה מעצבת.
- קיימו את עקרון הרצף. (כפורט בסעיף 1 לעיל)

3.1 פירוט היקף שעות הלימודים הנדרשות בכל דרגה, החל משנת הלימודים

תשע"ז 1.9.2016-

קידום לדרגות 2,3:

יש ללמוד 120 שעות פיתוח מקצועי במהלך 30 חודשי פז"ן.

קידום לדרגות 4,5,6:

יש ללמוד 180 שעות פיתוח מקצועי במהלך 36 חודשי פז"ן.

קידום לדרגות 7,8,9:

יש ללמוד 210 שעות פיתוח מקצועי במהלך 48 חודשי פז"ן.

עובד הוראה הנמצא בחצי דרגה, נדרש ללמוד מחצית משעות הפיתוח המקצועי הנדרשות לקידום בדרגה.

הערה: עובד הוראה בדרגות 7-9 המשובץ בחצי דרגה, ונדרש ללמוד 105 שעות על-מנת להתקדם בדרגה, יידרש ללמוד 120 שעות. במידה ולמד מעבר לנדרש בדרגה, יוכל לצבור עד 30 שעות.

3.2 **תהליכי פיתוח מקצועי לדרגות 7-9**

על פי ההנחיות של האגף לפיתוח מקצועי, החל משנת הלימודים תשע"ח, עובד הוראה בדרגות 7-9 אינו מחויב להשתתף בקורסים ייעודיים לדרגות אלו כבעבר. אנו מאפשרים לעובד ההוראה לבחור את הקורסים הרלוונטיים עבורו בהתאם לתחום ההוראה ולתפקיד אותו הוא ממלא. במידה ומורה סיים ללמוד את שנה א' בתוכנית זו ויבחר לא להמשיך את שנה ב', יוכל לבחור ללמוד בקורסים בהיקף של 30/60 שעות מהמתווה (ואז יפסיד 15 שעות).

תוכניות שהחלו לפעול בשנת הלימודים תשע"ז ימשיכו לפעול בתשע"ח בלבד, **כפי שתוכנן מראש בהיקף של 75 שעות.**

במידה ועובד ההוראה למד את שנה א' בשנה"ל תשע"ז או לפני כן, ורוצה להשלים שנה נוספת בהיקף של 75 שעות, ניתן יהיה להמשיך את הקורס בשנת הלימודים תשע"ח בלבד, אחרת עובד ההוראה יפסיד 15 שעות.

הערה - קורסים שייפתחו במתווה ובמבנה של קורסי 7-9 משנת הלימודים תשע"ח, מיועדים לכלל עובדי ההוראה מדרגות 3-9.

4. קורסים לפיתוח מקצועי היזומים על ידי המשרד

המשרד יוזם בהתאם לצורך מסגרות לימודים להרחבת הסמכה. מסגרות הנמשכות שנתיים ויותר, והיקפם לפחות 240 שעות, יוכרו לעובד ההוראה בהיקף של 120 שעות לכל התוכנית במידה ועמדו בכל דרישות הקורס. להלן התכניות:

מדידה והערכה, מדע וטכנולוגיה חט"ב, פיסיקה בחט"ב, כימיה בחט"ב, תרבות יהודית ישראלית, מתמטיקה למורי 5 יח"ל, אנגלית, כימיה. ההכרה בפיתוח מקצועי עבור הלומדים בתוכניות אלה יטופל ע"י האגף לפיתוח מקצועי של עובדי ההוראה.

5. לימודים לתארים מתקדמים (לעובדי הוראה שאינם בשנת שבתון)

5.1 לימודי השלמה

החל משנה"ל תשע"ה, לא יוכרו לימודי השלמה לקראת תארים שני ושלישי.

5.2 הכרה בתארים אקדמיים כשעות פיתוח מקצועי

סעיף זה חל רק על הלומדים לתארים אקדמיים גבוהים (שני ושלישי). עובד הוראה בדרגות 1-9 אשר סיים את לימודיו וקיבל זכאות לתואר, תוכרנה לו לצורך קידום בדרגה בהתאם לתפקידו 140/120 שעות בתנאים הבאים:

- התואר הינו ממוסד אקדמי מוכר ומפוקח על ידי המלי"ג.
- התואר הינו במקצועות החינוך וההוראה הנלמדים בבתי הספר. (לדוגמא, תחומי כלכלה, מינהל עסקים, משפטים אינם מוכרים לעובדי הוראה לתארים מתקדמים).
- לימודי יעוץ ארגוני מאושרים למנהלים וליועצים בלבד.
- כל הלימודים התקיימו בעת היותו עובד הוראה במסגרת אופק חדש. עובד הוראה שהחל את לימודיו טרם כניסתו לאופק חדש, יזוכה במקסימום של 60 שעות עבור הלימודים שנלמדו בעת היותו באופק חדש.
- עובד הוראה שלמד באותה שנה 2 סמסטרים + סמסטר קיץ יזוכה ב-90 שעות עבור לימודיו.
- השעות לפיתוח מקצועי בגין התואר יוכרו לעובד ההוראה בכל אחת מהשנים במהלך הדרגה.
- יש להגיש את תעודת הזכאות לתואר, כולל גיליון ציונים לרכזת כ"א בהוראה במחוז עבודתו.

- עובד הוראה שברשותו תעודת אקוויולנט, במידה וילמד לתואר ראשון מוכר ע"י המל"ג, יהיה זכאי להכרה בשעות פיתוח מקצועי כמפורט למעלה.
- שעות עודפות מתארים אינן מזכות בשעות פיתוח מקצועי לצורך קידום דרגה.

5.3 החזר שכר לימוד לתארים אקדמיים

עובד הוראה הנכלל במסגרת "אופק חדש" ומבקש ללמוד לתואר אקדמי ו/או לתעודת הוראה, יבדוק את זכאותו בהתאם לחוזר מנכ"ל בנושא, תאריך י"ב בניסן התשע"ה, 1 באפריל 2015.

6. לימודי תעודת הוראה נוספת (התמחות נוספת ביוזמת עובד ההוראה)

לימודים במסגרת התמחות / תעודת הוראה נוספת, יאושרו על ידי המשרד בהתאם לדרגתו ולתפקידו של הלומד. לימודים שנלמדו בהיותו באופק חדש, יזוכה בהיקף של עד 60/70 שעות בסיום כל מסלול הלימודים. יש להציג תעודת זכאות וגיליון ציונים למפקח על הפיתוח המקצועי במחוז.

7. לימודי תעודה (שאינם בשבתון)

בקשות ללימודי תעודה בתחומי חינוך והוראה, יש להגיש 45 יום מראש בצירוף סילבוס הקורס אל מפקח הפיתוח המקצועי במחוז, אשר יבחן את הבקשה במסגרת כללי המסלול האישי, בצרוף אשור מנהל ביי"ס והמפקח המקצועי הרלוונטי. ניתן לקבל בגין לימודי תעודה (בהתאם לתפקיד) עד 60 שעות בלבד, לעובדי הוראה בדרגות 3-9.

סגני מנהלים ומנהלים עד - 70 שעות.

השעות תאושרנה רק לאחר סיום כל החובות ללימודי התעודה והצגת תעודת הסיום ותוצרי הקורס. לימודי תעודה יוכרו פעם אחת בדרגה.

8. קורסים במסגרת לימודי חוץ/ המשך של מוסדות אקדמיים:

קורסים במסגרת לימודי/חוץ המוצעים על-ידי מכללות ואוניברסיטאות, שלא קבלו את אישור המשרד כמוכרים לאופק חדש, לא יוכרו כתכנית פיתוח מקצועי לאופק חדש.

9. לימודים בשנת שבתון

עובד הוראה הנמצא בדרגה 9-1 היוצא לשנת שבתון מלא ומעוניין ללמוד בקורסים לפיתוח מקצועי במסגרת "אופק חדש", יוכל לקבל הכרה בלימודים של עד 120/180/210 שעות.

9.1 תכנון הלימודים בשנת שבתון יהיה בהתאם להנחיות הבאות:

- ניתן להעביר רק 105/90 שעות במעבר מדרגה לדרגה.
- עובד הוראה יוכל ללמוד במסגרת השבתון סה"כ 120/180/210 שעות בהתאם לדרגה. באם עובד ההוראה פיצל את שנת השבתון לשנתיים (חצי שבתון בכל שנה) באותה דרגה, יוכל לצבור מקסימום 90/105 שעות (בהתאם לדרגה) עבור כל שנה.
- עובד הוראה היוצא לשבתון מלא פעמיים באותה דרגה, יזוכה בשעות פעם אחת בדרגה.
- עובד הוראה הנמצא בחצי שנת שבתון, יוכל לקבל עד 90/105 שעות בשנת השבתון ועל פי הכללים שצוינו לעיל.
- עובד הוראה בשנת שבתון, אשר למד לימודים לתואר מתקדם ולא סיים לימודיו, יזוכה עד 180/210 שעות בהתאם לדרגתו עם הצגת גיליון ציונים. ולא יזוכה בסיום התואר בשעות נוספות על לימודים אילו.

9.2 עובד הוראה הנמצא בשנת שבתון, יוכל ללמוד באחד המסלולים הבאים:

- קורסים מתוך מתווה התוכניות לפיתוח מקצועי של המשרד (במסגרות המאושרות ללימודים).
- לימודים במוסדות מוכרים על ידי המועצה להשכלה גבוהה (מכללות לחינוך ואוניברסיטאות). הלימודים יהיו במסגרות אקדמיות בלבד ובמסלולים לתואר בתחומי החינוך ו/או ההוראה. עובד הוראה אינו חייב להיות תלמיד מן המניין לתואר אך חייב לעמוד בכל דרישות הקורס ולהגיש גיליון ציונים למפקח/ת הפיתוח המקצועי במחוז עבודתו.
- קורסים במוסדות המוכרים על ידי המועצה להשכלה גבוהה, אשר קיבלו מראש אישור של המפקח המחוזי לפיתוח מקצועי, והם תואמים לקורסים המפורטים במתווה. קורסים אילו מיועדים לעובד הוראה בשנת שבתון בלבד.
- קורסים נבחרים שאושרו לארגוני המורים, שקבלו הכרת משרד החינוך ל"אופק חדש".

- עובד הוראה בשנת שבתון הלומד בישיבה, יכול ללמוד עד 60 שעות לימודי ישיבה על פי הכללים.
- לימודי תעודה בשנת שבתון- בקשות ללימודי תעודה, יש להגיש 45 יום מראש בצירוף סילבוס למפקח על הפיתוח המקצועי במחוז. היקף השעות שיאושר יהיה בהתאם לנושא הקורס. עם הסיום הלימודים חובה להגיש גיליון ציונים מפורט ותעודת זכאות.
- על הלימודים להיות בעלי זיקה לתחומי החינוך וההוראה, במוסדות שאושרו לכך ע"י המועצה להשכלה גבוהה, לא יאושרו שעות פיתוח מקצועי נוספות שתלמדנה לתעודה, לאחר שנת השבתון.

10. הנחיות כלליות

- 10.1 אין להביא ילדים בכל הגילאים למפגשי ההשתלמות ו/או לפעילות כלשהי במרכזי הפסג"ה. הילדים אינם מבוטחים וכן הדבר מפריע ללמידה הקבוצתית ולמהלך העבודה במרכז הפסג"ה.
- 10.2 **קורסי קיץ** - ככלל, אין המשרד מקיים ו/או מאשר קורסי קיץ לפיתוח מקצועי ואין לבסס את השעות לפיתוח מקצועי על לימודי קיץ. עם זאת, במקרים מיוחדים, מפקחי הפתוח המקצועי במחוזות ובמטה, רשאים לאשר קורסי קיץ בהתאם לצרכי המחוז והמשרד.
- 10.3 **פרסומים**
על עובד הוראה המבקש לקבל הכרה לגמול בגין פרסומים להגיש בקשה לוועדת פרסומים **במטה** כח אדם בהוראה.
פרסום שאושר על ידי ועדת הפרסומים יוכר לעובד הוראה בהתאם להחלטת וועדת הפרסומים. הקלדת הזכאות תעשה ע"י יחידת כוח-אדם בהוראה במחוז.
- 10.4 **קורסים מקוונים**
על עובדי הוראה הלומדים בקורסים מקוונים, בגישת למידה מקוונת מרחוק, א- סינכרונית, להשתתף במפגש סינכרוני אחד לפחות בהיקף של 4 שעות לכל 30 שעות. ההשתתפות במפגשים אלה היא תנאי הכרחי לעמידה בדרישות הקורס לצרכי קידום מקצועי.

11. מקרים חריגים

- 11.1 **עובד הוראה בוותק של 20 שנה ומעלה**, המבקש ללמוד בקורס שאינו במתווה הרלוונטי לתחום ההוראה אותו הוא מלמד או לתפקידו, מתבקש להגיש בקשה

למפקחת על הפיתוח המקצועי במחוז העבודה, בצירוף המלצת מנהל בית הספר והמלצת המפקח המקצועי בנושא המבוקש. את הבקשה יש להגיש ע"ג טופס מסלול אישי 45 יום לפני מועד תחילה הלימודים.

11.2 מקרים בהם עובד הוראה קיבל אישור מראש עבור הלימודים וסיימם בהצלחה, אך לא הגיש אישורים להכרה בזמן, **ניתן יהיה להגיש אישורים עבור 7 שנים אחרונות בלבד, מיום הגשת האישורים.**

תחולת הזכאות מיום הגשת האישורים!!!

11.3 **מורה לאחר לידה**

עובדת הוראה בשבועיים הראשונים שלאחר הלידה רשאית להיעדר מ- עד 2 מפגשים המתקיימים בשבועיים אלו, בנוסף למותר ולחוקי ההשתלמות בה היא לוקחת חלק.

11.4 **עובד הוראה המשרת בשירות מילואים**

"היעדרות בשל שירות מילואים" - היעדרות בתקופת לימודים בשל שירות מילואים כהגדרתו בחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008
היעדרות משיעורים ודחיית לימודים:

- עובד הוראה בשירות מילואים המשתתף בתהליך פיתוח מקצועי זכאי להיעדרות של עד 40% משעות הקורס בגין שירות מילואים כנגד אישור רשמי המעיד ששירות המילואים התקיים במועד מפגשי הלמידה. במקרה זה זכויותיו ישמרו.
- למען הסר ספק, לא יינתן אישור להכרה בקורס במקרה של היעדרות מעל 40% גם לא בנסיבות שאינן תלויות בשירות מילואים.
- עובד הוראה שנעדר בשל שירות מילואים במועד שנקבע להגשת מטלה או בסמוך לו, זכאי לדחות את מועד הגשת המטלה, בהתאם להחלטת מפקח הפיתוח המקצועי ובתיאום עם המרצה ומרכז הפסג"ה.
- באחריות עובד הוראה להעביר את שם הקורס ממנו נעדר וכן אישור על ביצוע מילואים למפקחת הפיתוח המקצועי במחוז עבודתו.
- על עובד ההוראה לפנות באופן עצמאי למנהל יומן ההשתלמות של מסגרת הלמידה הרלוונטית ולדאוג שיסמנו את היעדרותו בתקופת המילואים כמאושרת, בהסתמך על האישור.

11.5 **היעדרות בשל בעיות רפואיות ואישיות ממושכות - הגשת מטלת סיום**

היעדרויות בשל בעיות רפואיות ואישיות מתמשכות כגון: חופשת לידה, מילואים (10 ימים ומעלה בחודש של סוף ההשתלמות), מחלה ממושכת של קרוב משפחה מדרגה ראשונה ואָבָל, ניתן להגיש בקשה למפקח על הפיתוח המקצועי באמצעות מרכז הפסג"ה או הגוף האקדמי המנהל את יומן ההשתלמות, בבקשה לקבל אישור להגשה מאוחרת של העבודה.

הבקשות יוגשו עד 30 יום ממועד סיום ההשתלמות.

בבקשות שיאושרו, יציין המפקח על הפיתוח-המקצועי את המועד האחרון להגשת העבודה. המועד האחרון להגשה ייקבע בתיאום עם מנחה הקורס שאחראי לבדיקת העבודות ולא יאוחר מ-90 יום ממועד סיום הקורס.

12. הנחיות לתוצרי קורס בדרגות 9-1

תוצרי הלמידה (תלקיט) בקורסי הפיתוח המקצועי יהוו מנוף לשיפור תהליכי ההוראה- למידה של הלומד במוסד החינוכי ובעבודתו בחינוך ובהוראה.

12.1 התוצר יכלול יישום המשימות שניתנו במהלך הקורס ותיאור מבט רפלקטיבי של נושאי הקורס והמיומנויות באשר ליישומן בשטח, על העבודה להיות קצרה ויישומית.

12.2 הדרישות לכתיבת התלקיט יוגדרו מראש בעת הגשת התכנית לאישור, ובכלל זאת הגדרת מחוון לבדיקת העבודה.

12.3 המרצה יציג ללומדים מחוו על פיו יוערך התוצר המובנה על בסיס הדרישות, (ניתן לבנותו בשיתוף עם הלומדים בקורס).

12.4 יש להקפיד על כללי ציטוט, ועל פירוט רשימת מקורות קצרה של מספר פריטים עדכניים בלבד, התואמים לאותם מקורות המצוטטים ו/או מוזכרים בעבודה.

12.5 על גבי דף הכריכה יפורטו שם העבודה, שם התכנית הפיתוח המקצועי, שם המרצה/ ושם מוסד הלימודים, שם מגיש העבודה, מספר תעודת הזהות ומועד ההגשה.

12.6 תוצר הלמידה יהיה אישי. אם התוצר אינו אישי, על מרכז הקורס, לקבל על כך אישור מוקדם מהמפקח המאשר את הקורס.

12.7 המרכיב הרפלקטיבי יכלול: תיעוד/ דיווח של תובנות ותהליכים אישיים כתוצאה מהלמידה בקורס, חשיבה מכוונת על הלמידה האישית וההתנסות במסגרת הקורס, ועל דרכים ליישום הנלמד בכיתה, בהתייחסות לידע התיאורטי ולמיומנויות שנלמדו בקורס.

12.8 לאחר מסירת העבודה על עו"ה לוודא שהעבודה הגיעה ליעדה ולבקש אישור קבלה בכתב. כמו כן, זכאי עובד ההוראה לבקש משוב הכולל הערכת העבודה.

12.9 היעדרות בשל בעיות רפואיות ואישיות ממושכות - הגשת מטלת סיום - ראה סעיף 11.5.

פרק ב'

הנחיות לאוכלוסיות יעד שונות ובעלי תפקידים

א. מדיניות הפיתוח המקצועי בשלב הכניסה לתפקיד

לשלב הכניסה לתפקיד יש השפעה מכרעת על המשך החיים המקצועיים של עובד ההוראה, הן מבחינת נכונותו להתמיד בעיסוקו בהוראה, והן מבחינת תפיסת תפקידו וגיבוש זהותו המקצועית.

שלב הכניסה למקצוע ההוראה כולל את שלוש שנות העבודה הראשונות במערכת החינוך: שנת ההתמחות בהוראה ושתי שנות העבודה שאחריה. ליווי נכון ומסלול מובנה של תהליכי תמיכה והערכה, מאפשרים כניסה טובה למערכת, מעצבים זהות מקצועית, מבנים מחויבות למקצוע וממעיטים נשירתם של עובדי הוראה איכותיים.

1. מתמחים בהוראה (סטאזי)

כל עובד הוראה חדש נכנס לעבודה במערכת החינוך כמתמחה. הצלחה בשנת ההתמחות היא אחד התנאים לקבלת רישיון לעיסוק בהוראה.

1.1 בשנת ההתמחות (סטאזי) חייב המתמחה להשתתף בסדנת התמחות בהיקף של 60 שעות. הסדנה מתקיימת באחת המכללות לחינוך או האוניברסיטאות. סדנה זו היא מסגרת הפיתוח המקצועי הנדרשת למתמחים בהוראה. ההשתתפות בסדנה היא חובה, אך אינה מוכרת לצורך קידום, שכן המתמחה עדיין ללא רישיון הוראה.

1.2 בשנת ההתמחות על מנהל בית הספר לוודא כי המתמחה ישתתף בסדנת התמחות בלבד. אין לחייב ולשבץ מתמחים במסגרות אחרות של פיתוח מקצועי.

1.3 בשנת ההתמחות יקבל המתמחה ליווי אישי שבועי של חונך. החונך מתמנה על ידי הפיקוח (בגני ילדים) או על ידי הנהלת בית הספר (בבתי ספר).

1.4 מתמחה שהוערך בהצלחה בהערכה מסכמת בתום שנת ההתמחות, והוא בעל תואר ותעודת הוראה - יקבל את הרישיון לעיסוק בהוראה ויוכל בשנה שלאחר ההתמחות להיכנס להסכם דרגות הקידום.

1.5 מתמחה שהשתלב בשנת ההתמחות בהשתלמות מוסדית בבית-הספר או בהשתלמות של אשכול גנים אליו הוא שייך - יזוכה בהכרה לגמול בהיקף 30 שעות לצורך קידום מקצועי.

2. מורים בשנה הראשונה שלאחר ההתמחות

2.1 כל עובד הוראה חדש בשנה הראשונה שלאחר ההתמחות נדרש להשתתף בקורס לעובדי הוראה חדשים בהיקף של 30 שעות. מדובר בקורס ייחודי אשר פותח לעובדי הוראה בשנה הראשונה שלאחר ההתמחות בהתאם לצרכיהם. קורס זה הוא קורס חובה לכל עובד הוראה חדש בשנה שלאחר ההתמחות.

הקורס מתקיים באחת המכללות לחינוך או האוניברסיטאות. קורס זה הוא הקורס המתאים לעובד הוראה חדש לצורך קידום.

2.2 במקביל לקורס מקבל עובד ההוראה החדש 20 שעות של ליווי אישי על ידי מלווה, המתמנה על ידי הפיקוח (בגני ילדים) או על ידי מנהל בית הספר (בבתי הספר).

3. מורים בשנה השנייה שלאחר ההתמחות

עובד הוראה חדש, בשנה השנייה שלאחר ההתמחות, אשר לא עבר בהצלחה את תהליך ההערכה לקביעות - יקבל ליווי אישי בהיקף של 20 שעות. הליווי יתבצע על ידי מלווה, המתמנה על ידי הפיקוח או על ידי מנהל בית הספר.

4. חונכים ומלווים

4.1 באחריות המפקח הכולל על בית הספר ועל מנהל בית הספר להפנות את הטובים שבעובדי ההוראה לקורסים להכשרת חונכים ו/או מלווים. תפקיד החונך נכלל בהסכם אופק חדש במסגרת רשימת בעלי התפקידים הזכאים לגמול תפקיד. על המנהל לפעול כדי שבבית ספרו יהיו לפחות ארבעה עובדי הוראה שעברו הכשרה לחונכות ולליווי.

4.2 כל מורה חונך בפועל מחויב להיות בעל הכשרה לתפקיד, או להשתתף בקורס הכשרה במקביל לעבודתו בחונכות.

4.3 הקורסים להכשרת חונכים ומלווים מתקיימים במכללות לחינוך ובאוניברסיטאות, והם מוכרים לצורך קידום.

5. מנהלים

כללי

קידום בדרגה ע"פ הכללים הבאים:

- שהייה של 36 חודשים לפחות בדרגה. (פז"ן)
- פיתוח מקצועי בהיקף של 210 שעות בתכניות המוכרות למנהלים.
- הערכה חיובית ע"י המפקח הכולל.

5.1 המנהלים יוכלו לתכנן את היקף לימודיהם מידי שנה, בהתאם לדרגתם, ובתנאי שילמדו בכל שנה 30 שעות לפחות מהתכניות המוצעות למנהלים.

5.2 במידה שמנהל למד מעל הנדרש בדרגה, עד 40 שעות תעבורנה לדרגה הבאה, בתנאי שילמד בכל שנה 30 שעות לפחות.

5.3 אחת לשלוש שנים מומלץ למנהל/ת להשתתף בהיקף של 30 שעות, בתהליך פיתוח מקצועי בית ספרי או בתחום ההוראה שלו.

מנהלים שילמדו במתכונת זאת ישלימו 10 שעות התנסות מעשית בבית ספרם באישור המפקח הכולל/ת.

5.4 מבנה הלימודים והיקפם

מנהל ישתתף בתהליכי פיתוח מקצועי בהיקף של 70 שעות בשנה בכל דרגה. 30 שעות בתהליך 'המפקח ומנהליו' ו- 40 שעות בתהליכים על פי בחירה, המוצעים ע"י המחוז או ע"י מכון אבני ראשה.

5.5 מסגרות הלמידה:

- "המפקח ומנהליו" בהיקף של 30 שעות - מסגרת חובה- במסגרת זו יילמדו נושאים הקשורים למדיניות המשרד, המחוז, ובהלימה לתכנית האסטרטגית.
- תכניות בחירה מחוזיות בהיקף של 40 שעות - במסגרת זו יילמדו נושאים לבחירה, שהנהלת המחוז החליטה להציב על סדר היום. מידע והרשמה יפורסמו ע"י המפקח/ת על הפיתוח המקצועי במחוז.
- תכניות בחירה ארציות בהיקף של 40 שעות - במסגרת זו קיימות מספר אפשרויות כדלקמן:
 1. תכניות הכנה לתפקיד בהובלת אבני ראשה כגון: מדריכים אישיים ומנהלים מכשירים פרחי ניהול.
 2. תכניות אשר קיבלו אישור פדגוגי ע"י אבני ראשה כגון: תכניות שמובילות יחידות המטה, או תכנית מפרש.
 3. תכנית "צמרות", בהיקף של 120 שעות בשנה א' ובשנה ב' 70 שעות, המיועדת למנהלים משנתם הרביעית בתפקיד, ומכוונת לסייע למנהלים להתמודד עם אתגרים מורכבים בהובלת שינוי ושיפור בית ספרי. (יוכר לגמול 70 שעות בשנה א' ו- 40 שעות בשנה ב' בלבד).

6. סגני מנהלים

כל האמור בסעיף זה מתייחס לסגן ראשון בלבד. סגן אחר לומד על פי כללי עו"ה. תהליכי הפיתוח המקצועי לסגני מנהלים:

- 6.1 בשנה הראשונה לתפקידו ילמד סגן המנהל קורסים ייעודיים הקשורים לתהליכי התפתחות ולמידה בהיקף של 70 שעות: 60 שעות לימוד ו- 10 שעות עבודה מעשית (פרקטיקום).
- 6.2 מהשנה השנייה ואילך לתפקידו ילמד סגן המנהל בהיקף של 40 שעות בקורסים ייעודיים לפיתוח מקצועי ובנוסף 30 שעות במקצועות ההוראה ו/או תכנית לפיתוח מקצועי בית ספרי.

- 6.3 סגן מנהל ששובץ בחצי דרגה יהיה זכאי לקידום לדרגת ההשלמה הקרובה בתנאי שצבר 100 שעות פיתוח מקצועי (70 ש' בשנה +30 ש' בשנה נוספת) בקורסים יעודים בהתאם למתווה המדיניות ב"אופק חדש".
- 6.4 סגן מנהל שאינו בעל תואר אקדמי, ואשר מניין שנות הוותק שלו הוא 28 שנים ויותר (ביום הצטרפותו להסכם אופק חדש), והוא אינו משלים תואר אקדמי, ילמד לצורך קידום מקצועי קורסים בהיקף מצטבר של 360 שעות בארבעים ושמונה חודשי עבודה, כדי לעבור מדרגה לדרגה. שעות אילו תלמדנה על פי הפרוט בסעיפים שלעייל, ושאר השעות מתוך המתווה המאושר לאופק חדש.
- 6.5 סגני מנהלים, הלומדים בתוכנית להכשרת מנהלים של אבני-ראשה והמוסדות האקדמאים, התוכנית נלמדת במשך שנה ותוכרנה 70 שעות לצורך קידום בדרגה.
- 6.6 סגן מנהל יוכל לבחור בהיקף השעות שירצה ללמוד בכל שנה מתוך סך השעות הנדרשות לקידום. השעות תיבחרנה מהמתווה שמפרסם אגף א' לפיתוח מקצועי וכל זאת בתנאי שילמד בכל שנה 30 שעות לפחות.
- 6.7 במידה וסגן המנהל למד עד שבעים שעות מעל המתבקש בדרגה תעבורנה שבעים השעות הנוספות לדרגה הבאה.
- 6.8 סגנים הלומדים במסגרת שנת שבתון, ראה הנחיות בפרק א, סעיף 20- לימודים בשנת שבתון.

7. עובדי הוראה בחינוך הקדם יסודי

משרד החינוך רואה במפקחת על הגננות אחראית ומובילה את תהליכי הפיתוח המקצועי של הגננות שבתחום פיקוחה בהתאם למדיניות משרד החינוך, בכפוף למטרות וליעדים של האגף לחינוך קדם יסודי, לצורכיהם המקצועיים של הגננות ובהלימה לשלבי הקריירה המקצועיים שלהם.

החל משנה"ל תשע"ו נכנסה לתוקפה "רפורמת הסייעת השנייה", שהובילה שינוי תפיסתי בנושא הפיתוח המקצועי של הצוות החינוכי בגן. הרפורמה כללה שני מרכיבים מרכזיים - הוספת סייעת נוספת בגנים לילדים בגילי שלוש וארבע ויצירת תפקיד חדש "גננת מובילה".

להלן מבנה הפיתוח המקצועי :

1. **כלל הגננות** - פיתוח מקצועי בהיקף של 30 שעות שנתיות במסגרת. **האשכול במרחב הגיאוגרפי** בהובלת הגננת המובילה. חובת השתתפות חלה על כלל הגננות, למעט גננות הלומדות לתואר שני.
- המפקחת על הגננות, בדיאלוג עם הצוות המוביל, אחראית על מיפוי ואיתור צרכי הגננות, תוכן ומבנה מפגשי הפיתוח המקצועי המועבר באשכול.
- במסגרת זו תקיים המפקחת את מפגשי "המפקחת וגננותיה" בהיקף של עד 12 שעות.

1. **גננות מתמחות** - מחויבות בהשתתפות במפגשי אשכול בהיקף של 30 שעות שיוכרו להם לגמול.
2. **גננות מובילות** - פיתוח מקצועי בהיקף של 30 שעות שנתיות. השתתפות הגננת המובילה בהשתלמות זאת היא חובה, ומטרתה לקדם תהליכי פיתוח מקצועי מועילים, הנותנים מענה וכלים יישומיים לעבודתן באשכולות. צוות המפקחות במחוז אחראי לבנייה ולליווי ההשתלמות. הנחייה והובלה באשכול לא יחשבו כשעות גמול עבור הגננת המובילה.
3. **בחירה אישית** - כל גננת רשאית להשתתף בקורסים נוספים של פיתוח מקצועי המתקיימים במרכזי הפסג"ה, בהתאם לבחירת הגננת ובהלימה לצרכיה המקצועיים, ובחינתם מול הפיקוח.

8. יועצים חינוכיים

הייעוץ החינוכי הוא מקצוע מתחום מקצועות הסיוע, ועל כן מחייב ידע רב, התמקצעות, התעדכנות מתמדת ותהליכי ליווי והדרכה. המתווה להתפתחות מקצועית, הייחודי ליועצים, מחייב את היועצים החינוכיים ואת הנהלות בתי הספר. הפיתוח המקצועי של יועצים נבנה בהתאם לשלבי ההתפתחות של יועצים חינוכיים ומתוך הבנה כי קיימים מבנים ארגוניים שונים להתפתחות מקצועית כגון הכשרות, תהליכי סופרוויז'ן, התפתחות דרך קבוצות שייכות פרופסיונליות אזוריות (מליאות יועצים, קבוצות עמיתים) והתפתחות מקצועית במוסד החינוכי.

8.1. הכשרה טרום תפקידית

ההכשרה הטרם תפקידית מתקיימת במוסדות להשכלה גבוהה. יועצים נדרשים לתואר שני בייעוץ חינוכי ולתעודת הוראה בכדי להציע את מועמדותם לעבודה. התוכניות לתואר שני כוללות קורסים עיוניים בתחום הייעוץ והפסיכולוגיה כגון פסיכולוגיה התפתחותית, קוגניטיבית, חברתית, פסיכופתולוגיה ועוד, קורסים מתודולוגיים, קורסי מיומנות בעבודת היועץ כגון: ראיון מסייע, היוועצות, מיומנויות פרטניות קבוצתיות ומערכתיות והתנסות מעשית. קיימות כיום 13 תכניות הכשרה לתואר שני באוניברסיטאות ובמכללות ושתי תכניות ייחודיות למגזר החרדי.

8.2 שלב הכניסה לתפקיד הייעוץ

תהליך ההתמחות נפרס על שלוש שנים וכולל קורסי התמחות בייעוץ בשנים א-ג, תהליך של סופרוויז'ן, תהליך של ההערכה לקראת רישיון קבוע, השתתפות במבנים

ארגוניים של הפיקוח על הייעוץ ותהליכי פיתוח מקצועי במוסד החינוכי. תהליך הלמידה נפרס על שלוש שנים בראייה התפתחותית ומהווה מודלינג לעבודת היועצת עם צוותי מורים (העלאת המודעות האישית באמצעות אינטרוספקציה המשלבת: רגש, המללה, קוגניציה, המשגה, רפלקציה, שיתוף ויישום התנהגותי). תהליך הלמידה מכיל את שלוש הרמות Being, doing, having.

קורסי התמחות אלו הם תנאי הכרחי לקבלת רישיון ייעוץ, וניתנת הכרה כשעות פיתוח מקצועי עד 60 שעות בכל שנה במסגרת המתווה. בכל מקרה יוכרו ליועץ לא יותר מ-60 שעות בכל שנה.

1. יועץ חינוכי בשנתו הראשונה במערכת החינוך וזו גם שנתו הראשונה כמתמחה בייעוץ נדרש להכשרה בהתמחות בייעוץ שנה א ובהדרכה בקבוצה קטנה (ובמקרה הצורך הדרכה אישית) על ידי יועץ מומחה (מדריך סופרוויז'ון), מטעם אגף שפ"י. סוכם כי תהליך זה יוכר ליועצים כחונכות וכסדנת סטאז', הנדרשות לצורך התמחות בהוראה. לצורך קבלת רישיון לעיסוק בהוראה חייב היועץ להשתלב בהוראה, בנוסף לשעות הייעוץ עליו לעבור הערכה מסכמת ככל שאר המתמחים.
2. יועץ חינוכי בשנתו השנייה ילמד את הקורס התמחות בייעוץ ב וימשיך לקבל הדרכה בקבוצה קטנה.
3. יועץ חינוכי בשנתו השלישית ילמד את הקורס התמחות ג בייעוץ, מתן ההדרכה הקבוצתית יהיה לפי הצורך.

8.3 שלב פיתוח המומחיות משנה רביעית בייעוץ

שלב זה הוא שלב הביסוס המקצועי ותהליכי הפיתוח המקצועיים נבנים בהתאמה. מחד, היועצת מתבססת במוסד החינוכי ונדרשת לתהליכי פיתוח מקצועי של המוסד החינוכי ומאידך, היועצת מתחילה לפתח את המומחיות שלה בייעוץ חינוכי ולהעמיק את השייכות הפרופסיונלית שלה למערך הייעוץ החינוכי. בשלב זה מוצעים **תהליכי פיתוח מקצועי מודולריים במסלולים שונים: ניתן לשלב בין המסלולים במהלך השנים.**

א. פיתוח מקצועי בתוך המוסד החינוכי: היועצת שותפה לתהליכי פיתוח מקצועי של המוסד החינוכי בו היא עובדת, לעיתים היא משתתפת ולעיתים היא מובילה את ההכשרות. ישנה חשיבות רבה למעורבותה בתהליך זה. **במקביל להשתתפות בהכשרות מוסדיות יועצת נדרשת לפחות ל-30 שעות בהכשרות בתחום הייעוץ.**

ב. השתתפות בהכשרות ובקבוצות שייכות של אזור הפיקוח: הכשרות במודולות של 30 שעות המוצעות ע"י המפקחת/המחוז בנושאים שונים התואמים את תכניות העבודה של המחוז/ היישוב/ אזור פיקוח ייעוץ. הכשרות אלו כוללות גם תהליכי פיתוח מקצועי דרך למידת עמיתים.

ג. פיתוח מומחיות- לימודי תעודה בליבות הידע של שפ"י: בשלב זה מוצעים ליועצים קורסי עומק בליבות הידע של עבודת הייעוץ. קורסים אלו משלבים בתוכם את הידע העדכני בנושא, המתודולוגיות הקיימות בתחום, והיבטים פרקטיים יישומיים.

הקורסים ינוהלו ע"י יחידות שפ"י בשלוב מרצים מומחים, ההכשרות יכללו ידע תאורטי אקדמי, מתודולוגיות עבודה ופרקטיקה בשדה החינוכי.

היקף ההכשרה: 120 שעות אקדמיות ו-30 שעות עבודה מעשית במהלך שנתיים. הקורסים יתקיימו במוסדות אקדמיים בארבע אזורים בארץ: צפון, מרכז, ירושלים ודרום. **הרישום פתוח ברמה ארצית.**

בסוף השנתיים היועצים יקבלו תעודה בתחום.

8.4 קורסים במסלול אישי-

האגף לפיתוח מקצועי מאשר לימודים במסלול אישי ליועצים חינוכיים לאור ייחודיות המקצוע והמענה הנדרש להתמקצעות במגוון תחומים הנלמדים במוסדות ייחודיים. משנת תשע"ז גובשה רשימת קורסים המאושרים לפיתוח מקצועי במסלול אישי. קורסים אלו מומלצים על ידי אגף ייעוץ, ליועצים משנה רביעית ומעלה בתפקיד כיועץ.

הנחיות למסלול אישי:

1. קורסים בנושאים הרלוואנטיים (מפורטים בטבלה) לעבודת הייעוץ החינוכי.

2. אישור הקורס מותנה בהמלצת המפקח על הייעוץ, ואינו פותר מהשתתפות במפגשים של המפקח על הייעוץ.

3. בתום סיום הלימודים וחובות הקורס יוכרו לקידום מקצועי **60 שעות בלבד.**

4. **מסלול אישי:** הלומדים בקורסים ייחודיים, יגישו בקשה במסלול אישי למפקח על הפיתוח

המקצועי במחוז לקבלת אישור. יש להגיש את הבקשה לפחות 45 ימים לפני פתיחת הקורס.

אישורים לקורסים במסלול אישי יינתנו רק במידה והיועץ/ת יוכיח את הרלוונטיות של הקורס לעבודתו, בכפוף למדיניות של אגף שפ"י, ולהנחיות האגף לפיתוח מקצועי.

5. כדי להגיש בקשה לאישור במסלול אישי, יש לצרף:

- טופס בקשה למסלול אישי (נמצא באתר האגף לפיתוח מקצועי של עו"ה).
 - סילבוס של הקורס מהמוסד המפעיל.
 - שתי המלצות-של מנהל המוסד החינוכי ושל מפקחת על הייעוץ .
 - ההמלצה תכלול תיאור עבודת המורה בביה"ס נחיצות הקורס להתפתחות המקצועית והרלוונטיות לעבודתו בשטח.
 - ההמלצה טעונה אישור סופי של המפקח על הפיתוח המקצועי במחוז אליו משתייך הלומד.
- http://meyda.education.gov.il/files/shefi/yeuts/pituach_mikzoi2.pdf

9. עובדי הוראה בחינוך מיוחד

- 9.1 פיתוח המקצועי של עובד הוראה בחינוך מיוחד ייעשה ברובו בתחום מקצוע ההוראה או בתחום הטיפול שבו הוא עובד.
- 9.2 המתווה של הפיתוח המקצועי בתחום החינוך המיוחד גמיש ומאפשר התאמה לצרכים הייחודיים של מגוון עובדי ההוראה והטיפול בחינוך המיוחד, למגוון ההתמחויות וליעדי האגף לחינוך מיוחד.

המתווה מתמקד בארבעה צירים מרכזיים:

- מאפייני אוכלוסיית התלמידים בחינוך המיוחד - לקויות/מוגבלויות
- ארבעת מקצועות הבריאות: ריפוי בעיסוק, קלינאות תקשורת, פיזיותרפיה וטיפול באמצעות אמנויות
- הוראה ולמידה- תחומי דעת ומקצועות ליבה בחינוך המיוחד
- נושאים כלליים בעבודת עובד ההוראה בחינוך המיוחד

9.3 כדי לתת מענה לכל עובד הוראה, לכל התמחות ולכל מקצוע, קיימות אפשרויות להשתלמויות בארבע רמות:

- פיתוח מקצועי במוסד חינוכי
- פיתוח מקצועי באזור השרות של המתי"א
- פיתוח מקצועי מחוזי
- פיתוח מקצועי ארצי

9.4 קורסים במחוזות: הקורסים מתקיימים בהתאם להנחיות "אופק חדש" במרכזי פסג"ה או במוסדות להשכלה גבוהה.

תכנית הקורסים במחוז נבנית בשותפות הגורמים המקצועיים בהתאם לצורך: המפקחים לחנ"מ במחוז, הרפרנט המחוזי לפיתוח מקצועי בחנ"מ, מנהלי מתי"א, מנהלי מוסדות חינוכיים, מדריכים ומומחי תחום במחוז, הפיקוח על הפיתוח המקצועי במחוז ובעזרת מובילי הנושאים באגף לחנ"מ (יעוץ בתכנים ובמרצים).

9.5 קורסים ארציים: קורסים ארציים מיועדים לצוותים מובילים או לנושאים ייחודיים במקרים שקהל היעד במחוזות קטן. הקורסים מתקיימים בהתאם להנחיות "אופק חדש" במרכזי פסג"ה או במוסדות להשכלה גבוהה.

תכנית הקורסים הארציים נבנית ע"י מפקחי המטה באגף לחינוך מיוחד והמדריכים הארציים מטעמם, בשיתוף עם האגף לפיתוח מקצועי. מידע על הקורסים מועבר לפיקוח על החינוך המיוחד במחוזות, למנהלי מתי"א ולמנהלי בתי ספר לחינוך מיוחד.

9.6 מסלול אישי

עובדי הוראה בחינוך המיוחד ועובדי הוראה ממקצועות הבריאות הלומדים בקורסים ייחודיים, יגישו בקשה במסלול אישי למפקח על הפיתוח המקצועי במחוז לקבלת אישור.

יש להגיש את הבקשה לפחות 45 ימים לפני פתיחת הקורס.

אישורים לקורסים במסלול אישי יינתנו רק במידה והמורה יוכיח את הרלוונטיות של הקורס לעבודתו, בכפוף למדיניות של תכניות הלימודים של האגף לחינוך מיוחד ולהנחיות האגף לפיתוח מקצועי.

כדי להגיש בקשה לאישור במסלול אישי, יש לצרף:

- טופס בקשה למסלול אישי (נמצא בפורטל עובדי הוראה במרחב של הפיתוח המקצועי).

- סילבוס של הקורס מהמוסד המפעיל

- שתי המלצות-של מנהל המוסד החינוכי ושל מפקח החינוך המיוחד של המוסד החינוכי.

ההמלצה תכלול תיאור עבודת המורה בביה"ס / במתי"א, נחיצות הקורס להתפתחותו המקצועית והרלוונטיות לעבודתו בשטח. ההמלצה טעונה אישור סופי של המפקח על הפיתוח המקצועי.

הלימודים מוכרים רק במוסדות שאושרו ע"י המל"ג, ובמוסדות המוכרים כמבצעים פדגוגיים.

לעו"ה ממקצועות הבריאות גובשה רשימת קורסים המאושרים לפיתוח מקצועי במסלול אישי. הרשימה מופיעה באתר האגף לחינוך מיוחד [רשימת קורסים במסלול אישי](#). במקרה של קורסים שאינם ברשימת הקורסים המאושרים לפיתוח מקצועי, יש לפעול על פי ההנחיות לעיל.

[פיתוח מקצועי-אתר האגף לחינוך מיוחד](#)

9.7 קורסי התאמה למטפלים לעבודה במערכת החינוך:

עם קבלת הרישיון בתום קורס ההתאמה ובתום השנה השנייה לעבודה במערכת החינוך, יזוכה עו"ה ממקצועות הבריאות ב - 60 שעות פיתוח מקצועי בגין קורס ההתאמה, ו - 60 שעות נוספות של קורסים שלמד במהלך השנתיים הראשונות על פי המתווה של "רפורמת אופק חדש". סה"כ 120 שעות של פיתוח מקצועי. האמור לעיל מתייחס לעו"ה ממקצועות הבריאות ומטפלים באמצעות אמנויות, שהחלו עבודתם במערכת החינוך משנת הלימודים תשע"ה.

10. רכז הערכה בית ספרי

תפקיד "רכז הערכה בית ספרי" נכלל בהסכמי "אופק חדש" ו"עוז לתמורה" במסגרת רשימת בעלי התפקידים הזכאים לגמול תפקיד. רכז ההערכה פועל ומסייע למנהל בית הספר לרכז הפדגוגי ולבעלי תפקידים בהטמעת תרבות ההערכה הבית ספרית ובקבלת החלטות פדגוגיות וארגוניות מבוססות נתונים, תוך שיתוף בעלי תפקידים אחרים בצוות בית הספר וההנהלה. התפקיד כולל תחומי ליבה, שבהם יעסוק כל רכז הערכה בית ספרי, ותחומים/דגשים אחרים העונים על צורכי בית הספר, יעדיו החינוכיים, מאפייניו, התרבות הבית ספרית והשקפת העולם של הרכז ובית הספר.

מסגרות ההכשרה:

רכז הערכה בית ספרי יהיה בעל הכשרה אקדמית במסגרת לימודי תואר שני במדידה והערכה, או שהשלים התמחות אקדמית במדידה והערכה לבעלי תואר שני אחר, במוסד אקדמי שאושר לכך. פירוט רשימת המוסדות האקדמיים שבהם מתקיימת הכשרת במדידה והערכה חינוכית מתפרסם באתר ראמ"ה – הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, תחת "רכז הערכה בית ספרי":

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/AarachaBeitSifrit/OdotHachshara.htm>

קהילות רכז הערכה

רכז הערכה יידרש להשתתף במסגרות פיתוח מקצועי ייעודיות לרכזי הערכה בית ספריים תוך כדי מילוי התפקיד. בשנת הלימודים תשע"ח ייפתחו מספר קהילות למידה מקצועיות (בהיקף של 30 או 60 ש"ש). קהילות הלמידה לרכזי הערכה משלבות מפגשי פנים-אל-פנים וליווי אישי והשתתפות ביום למידה ארצי כחלק משעות הלמידה. בשנה"ל תשע"ח יום העיון יתקיים בתאריך 3 ביולי 2018.

בשנת הלימודים תשע"ח יתקיימו קהילות בהיקף של 60 שעות במקומות

הבאים: מכללת אורנים, מכללת סחינין, בית ברל, אחווה, אוניברסיטת בן גוריון, פסג"ה באקה אל גרבייה, פסג"ה מודיעין, פסג"ה אשדוד ומחוז תל אביב.

לפרטים נוספים ולמענה לשאלות בנוגע לתפקיד רכז הערכה בית ספרי ניתן לפנות לתחום הדרכה בראמ"ה, בטלפון 03-7632868 ו/או במייל

rama@education.gov.il

תפקיד רכז השתלבות ואוכלוסיות מיוחדות

לרכז השתלבות ואוכלוסיות מיוחדות תפקיד מרכזי בהעמקת התפיסה הרואה בקידום הפרט יעד חשוב ומובנה בתרבות הארגונית והחינוכית של בית הספר, בקידום הידע הבית-ספרי לגבי תהליכים פסיכו-פדגוגיים בהוראה-למידה ובתכלול סדירויות בית ספריות וממשק עם גורמים חיצוניים.

תהליכי הפיתוח המקצועי

לשם ביצוע מיטבי של התפקיד, יידרש הרכז הנבחר למסגרת פיתוח מקצועי מותאמת. החל משנת הלימודים תשע"ח יוצעו שני נתיבים לפיתוח מקצועי:

א. **פיתוח מקצועי לעו"ה ללא הכשרה בתחום** - בהיקף של 180 שעות, בפריסה של 3-4 שנים. (60 שעות בכל שנה בשנתיים הראשונות).

ב. **פיתוח מקצועי לעו"ה עם הכשרה בתחום** – בהיקף של 90 שעות, בפריסה של שנתיים (60 שעות בשנה ראשונה ו-30 בשנה השנייה). מסלול זה מיועד למורים עם הכשרה מקדימה רלוונטית (מורים עם תואר שני בחינוך מיוחד / לקויות למידה או עם הכשרה של מת"ל / מאבחן דיסקטי).

12. מינהל חברה ונוער - בעלי תפקידים בית ספריים

12.1. רכז הטיולים הבית-ספרי

רכז הטיולים הוא הדמות המרכזית בבית הספר בכל הקשור ליציאת תלמידים לטיולים. תפקידו הוא לבנות - בתיאום עם המנהל ועם הצוות החינוכי – מערך טיולים המוביל להשגת המטרות החינוכיות-ערכיות והלימודיות של בית הספר בהתאם לחזון הבית-ספרי ולהוויה החינוכית שלו ובהתאם לעקרונות של "תכנית הליבה להכרת הארץ ואהבת מולדת".

***על תפקידי רכז הטיולים הבית ספרי- ראה :

[חוזר מנכ"ל תשעו/7\(ב\), כ"ב באדר א' התשע"ו, 02 במרץ 2016 - טיולים ופעילות חוץ בית ספרית](#)

הרכז יהיה בוגר קורס רכזי טיולים במסגרת לימודי תעודה מטעם משרד החינוך.

רכז שאינו בוגר הקורס יוסמך לתפקידו במסגרת הקורס המתקיים במחוז במהלך אותה שנה שבה הוא מונה לתפקיד, כדי שפרק הזמן בין מינויו לתפקיד רכז ובין הסמכתו במסגרת קורס רכזי הטיולים יהיה קצר ככל האפשר.

מינויו של רכז הטיולים יתחדש מדי שנה על ידי מנהל בית הספר.

מבנה ההכשרה והיקפה -

120 שעות הכשרה במשך שנתיים : 60 שעות שלב א' ו-60 שעות שלב ב'.

12.2. מחנכים מלווים למשלחות בני נוער בפולין

מחנך מלווה למשלחות בני נוער לפולין אחראי על קבוצת תלמידים לאורך כל תהליך ההכנה ובימי המסע.

על המחנך המלווה לקבל אישור מטעם מינהל החברה והנוער במשרד החינוך על השתתפות בהשתלמות למחנכים מלווים לקראת הנסיעה לפולין. על ההשתלמות להיות בהיקף של 30 שעות לפחות. הקורסים המתקיימים במחוזות מנהל חברה ונוער בשני מועדים בשנה (חנוכה, קיץ). כמו כן עליו לקחת חלק בכל תהליך ההכנה של תלמידיו ולהשלים את ידיעותיו באמצעות לימוד עצמי.

קורס זה תקף לחמש שנים ממועד ההכשרה ולאחר חמש שנים יש צורך ביום רענון במנהלת פולין.

12.3 מנהלי משלחות מסעות בני נוער לפולין

מנהל המשלחת מתמנה לתפקיד מטעם מנהל מה"ד המסעות לפולין במשלחות המשרדיות ומטעם מנהל המוסד החינוכי במשלחות המוסדיות.

מסגרות ההכשרה : השתלמות ארצית מיוחדת ל"מנהלי משלחות" בהיקף של 30 שעות, בארבעה ימים מלאים, אחת לשנה בקיץ.

בתום ההכשרה יקבל אישור מטעם מינהל החברה והנוער במשרד החינוך ל"מנהלי משלחות".

קורס זה תקף לחמש שנים ממועד ההכשרה ולאחר חמש שנים יש צורך ביום ריענון במנהלת פולין.

12.4 מורים לשל"ח

הפיתוח המקצועי למורי השל"ח :

ככלל, עקרונות הפיתוח המקצועי של כלל עובדי ההוראה יחולו אף הם על מורי השל"ח. בשל ייחודיות התפקיד, והצורך בהכשרה ייעודית וממוקדת בתכנים למורי של"ח וידיעת הארץ.

להלן מספר דגשים:

הקורס להכשרת יסוד, וכן הקמפוסים(צירי מסע) להכרת חבל ארץ המתקיימים בשנה הראשונה, הינם חלק מתהליך ההכשרה המחייבת לעבודה בהוראת של"ח וידיעת הארץ. מאחר שהקורס הינו תנאי בסיסי לעבודה בשל"ח, שעות הכשרה אלה לא יוכרו לצורך פיתוח מקצועי, למעט 30 שעות לכל קמפוס (ציר מסע).

בשנה הראשונה לעבודתו ישתתף המורה בהכשרה בסיסית לתפקיד (בהתאם להוראות המנכ"ל) הכשרה מחייבת לתפקיד אך איננה מזכה לגמול פיתוח מקצועי במסגרת אופק חדש.

במהלך שלוש השנים הראשונות לעבודתו ישתתף מורה השל"ח בהכשרות ארציות - קמפוסים (צירי מסע) להכרת חבלי ארץ : מדבר יהודה, גליל תחתון, גליל עליון, הר הנגב, גולן.

הערה : השתתפות בהכשרה ועמידה בדרישותיה תזכה את המורה בהיקף של 30 שעי בכל אחד מהצירים.

במסגרת הקיץ של השנה השלישית לעבודתו, יוכל המורה לשל"ח להשתתף בהכשרת מדריכים ורכזים מובילים מסעות מעצבי זהות, בהיקף של 60 שעות. שלושת ההכשרות הינן : מסע לגיבוש זהות יהודית ציונית, מסע לגיבוש הזהות הישראלית חברתית והערבות ההדדית, מסע חיזוק הקשר והזיקה לירושלים.

בתום הכשרתו יוכל מורה השלי"ח לבחור להשתתף בהשתלמויות להכרת חבלי ארץ נוספים שיתקיימו בפגרת הקיץ בהיקף 60 ש' כל אחד: ארץ חרמונים, רוח גלילית, כרמל בים יבוא.

כלל: המורה לשלי"ח נדרש להשתתף בפיתוח מקצועי בהיקף של 60 שעות: 30 שעות חובה בפיתוח מקצועי בשלי"ח וידיעת הארץ בתוכניות מחוזיות ו- 30 שעות בחירה בתכני השלי"ח או השתלמות בית ספרית.

להלן תוכניות פיתוח מקצועי במחוזות למורי השלח בהיקף של 30 שעות כל אחת:

- יישום מיומנויות השדה למורי שלי"ח - שלב א'
- מיומנויות הנחייה בכתה ובשדה למורי שלי"ח - שלב ב'
- העצמת מנהיגות צעירה למורי שלי"ח - שלב ג'
- העמקה ושליטה במגוון שיטות הוראה והדרכה עדכניות - שלב ד'
- אסטרטגיה של שיווק ופרסום חינוכי- שלב ה'

לתשומת לב: ההתקדמות בדרגות הינה אישית ובהתאם לנהלים בהסכם אופק חדש.

12.5. רכז לחינוך חברתי

הרכז לחינוך חברתי-ערכי-קהילתי הוא חבר בצוות הניהול של בית הספר ושותף בגיבוש התפיסה החינוכית-ערכית. על הרכז לחינוך חברתי להשתתף בהשתלמויות ובימי עיון של מינהל החברה והנוער לשם פיתוח מקצועי.

ההכשרה בהיקף של 180 שעות במשך שנתיים.

שלב א' 60 שעות - טרום תפקיד- ארצי. רק לאחר סיום לפחות, 60 ש' טרום תפקיד יאושר הרכז החברתי במערכות השכר משכית/עושי"ר לביצוע התפקיד בפועל.
שלב ב' 30 ש' - במחוז, שלב ג' 60 ש' - במחוז, שלב ד' 30 ש' - במחוז.

12.6. רכז התפתחות אישית ומעורבות חברתית

הרכז לחינוך חברתי-ערכי-קהילתי הוא חבר בצוות הניהול של בית הספר ושותף בגיבוש התפיסה החינוכית-ערכית. על רכז מעורבות להשתתף בהשתלמויות ובימי עיון של מינהל החברה והנוער לשם פיתוח מקצועי. **ההכשרה בהיקף 60 ש' בשנה בשני שלבים ע"י מינהל חברה ונוער ברמה ארצית ומחוזית.**

12.7. מנחה מועצת תלמידים

הכשרת "מנחה מועצת תלמידים" מתקיימת בשני שלבים ברמה הארצית, שלב א' ושלב ב' - כל שלב מתקיים בהיקף 30 שעות.

מועצת התלמידים היא גוף נבחר המייצג את חברת התלמידים והיא קבוצת מנהיגות ייצוגית של התלמידים, המאפשרת התנסות מעשית באורח חיים דמוקרטי בבית הספר ובתפקידי מנהיגות. מנחה מועצת התלמידים ממונה על ידי מנהל בית הספר, והוא שותף בצוות החינוך החברתי-קהילתי בבית הספר בהנהגת הרכז לחינוך חברתי-ערכי-קהילתי. הוא מוביל ומנחה את מועצת התלמידים הנבחרת לפעילות כנציגת חברת התלמידים ומטפח פעילות חברתית-ערכית של התלמידים בבית הספר ובקהילה.

על מנחה מועצת התלמידים והנוער לעבור הכשרה לתפקידו. אחריות ההכשרה היא על מינהל החברה והנוער במחוז. היקף שעות ההכשרה יהיה בהתאם להנחיות מינהל החברה והנוער המפורסמות מדי שנה במסגרת המתווים לפיתוח מקצועי.

ניתן לקרוא בהרחבה באתר של מנהל חברה ונוער:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Applications/Mankal/EtsMedorim/7/7-9/HodaotVmeyda/K-2015-1-1-7-9-9.htm>

12.8. הכשרת מחנכי כיתות:

מיצוב תפקיד מחנך הכיתה כתפקיד מנהיגותי בבית הספר

התוכנית מתקיימת בהיקף 60 שעות

מבנה הקורס:

- התכנית המוצעת מיועדת לקורס של 60 שעות, המחולק ל 8-16 מפגשים.
- ניתן לפרוס את הקורס על פני שנתיים. בשנה הראשונה יש לגזור 30 שעות מתוך התכנית הרצ"ב.

- הקורס מורכב מיחידות מודולריות המאפשרות גמישות בבניית רצף הנושאים והפעילויות בקורס.

הקורס מבוסס על הנחייה סדנאות בהתאם לעקרונות הלמידה החברתית ומשלב בין תכנים ומתודות בדרך שמשמשת מודל לעבודתו של המחנך עם תלמידיו

- הקורס יתקיים ברמה בית ספרית, רשותית או מחוזית.
קורס בית ספרי ילווה על ידי רכז החינוך החברתי בבית הספר בשיתוף היועצת, גורמים נוספים מטעם בית הספר ומרכז הפסג"ה ויונחה על ידי מדריך / מנחה מטעם מינהל חברה ונוער.
- קורס מחוזי ורשותי ילווה על ידי מנחה מטעם מרכז ההדרכה של מנהל חברה ונוער בשילוב מדריכי שפ"י וחאלו"ם ובשיתוף מרכזי פסג"ה
- בכל קורס ישולבו מרצים חיצוניים במינון מוגבל על פי הצורך. ניתן לשלב בקורס עובדי מינהל חברה ונוער מהמטה ומהמחוז בהתאם לתחומי התמחותם.

**בעלי תפקידים למענה בנושא פיתוח מקצועי במטה
ובמחוזות תשע"ח**

שם	תפקיד	מחוז	כתובת מייל
ד"ר מירי גוטליב	מנהלת האגף להתפתחות מקצועית	מטה	mirigo@education.gov.il
ענת כהן	מפקחת	צפון	anatco@education.gov.il
יעל סלומון	מפקחת	חיפה	Yaelsa2@education.gov.il
חנה חרוסט	מפקחת	מרכז	chanach@education.gov.il
עינת רום	מפקחת	תל - אביב	eynatro@education.gov.il
ברנית גולן יוסובש	מפקחת	ירושלים	branitgo@education.gov.il
נעמי נחמה שי	מפקחת	חרדי	neomisy@education.gov.il
זאב אלדר	מפקח	דרום	zeevel@education.gov.il
עדנה גולדשמיט	מפקחת	התיישבותי	ednag@mchp.gov.il
הדר גפני	ממונה תכנים ותוכניות בפיתוח המקצועי	מטה	hadarga@education.gov.il
יפעה עמית שליאר	ממונה הטמעה ויישום של הפיתוח המקצועי	מטה	yifhaam@education.gov.il
ורדה בורובסקי	מפקחת השתלמויות עו"ה, מטה	מטה	varadabo@education.gov.il
יוסף חמאדן	מפקח מרכזי פסג"ה, מגזר לא יהודי	מטה	yosefha@education.gov.il
שרה לוי	מנהלת תחום תקציב	מטה	sarale@education.gov.il
ענת שיראזי	ממונה הכשרה ופיתוח מקצועי למנהלים	מטה	anatsh@education.gov.il
איילת קנטור	מרכזת טיפול בפרט של עובדי ההוראה	מטה	ayeletme@education.gov.il